

spi Luka In... miruje pastirja piščal» (30). Ravno tako treba krepke rečnice, ki so duša basni in danes že pregovori, podati čim bolj jedrnato. Ugodno se je n. pr. iztekkel take vzgled:

Pač mnogo ljudi je na sveti,
O kojih se mora zapeti:
Od daleč še tič,
Od blizu si — nič. (95.)

«Kratkoča je duša povesti», je bilo La Fontainovo geslo, v pričujočih prevodih često pozabljeno. Vzemimo prvo basen, ki originalovo priredje zamenjava z odvisnikom «ko» v lastno škodo:

Maître corbeau, sur un arbre perché,
Tenoit en son bec un fromage.
Maître renard, par l'odeur alléché,
Lui tint à peu près ce langage:

Hribarjev tekst:

Ko mojster je vran, na drevesu čepé,
Imel v svojem kljunu kos sira,
Se mojstru lisjaku koj sline, ko čuti ta sir, pcedé,
Na vejo se k vranu ozira, takole besede izbira:

Krajše bi se glasilo:

Mojster gavran, na drevesu sedeč,
Ima v svojem kljunu kos sira.
Mojster lisjak mu pa, sline cedeč,
Takole besede izbira:

Pri tem smo še posnemali francosko verzifikacijo, kateri ne zadostuje en sam vokal za rimo: *per ch é* = *allé ch é*: *sedeč* = *cedeč*.

Med uspelimi primeri se odlikuje mogoče najbolj Čevljarin bankir; od obeh izvornih pesnitev, pridejanih na koncu, pa bi prisodil prvenstvo gladkim trohejem Otrokovega poletnega jutra, ki so prikladni mladim ustecem za recitiranje.

A. Debeljak.

Miroslav Krleža: Hrvatski Bog Mars. (Narodna knjižnica, vanredno izdanje.) Zagreb 1922.

Kogar je bila vojska telesno in duševno razmrcvarila in so se mu po vojni rane kolikor toliko že zacelile in če bi slučajno zahotel, da nanovo zakrvave v bolelnem srdu, ki pa ne pozna nobene določne usmerjenosti, temveč razbija in trga krog sebe do brezumnosti, naj vzame to knjigo v roko.

Knjiga obsega samo 117 strani in vendar je v njej z brezobzirno odkritostjo srčnostjo narisana v vsej svoji goloti ostudni obraz vse dobe, dobe največjega nesmisla, demonske blaznosti in kaosa. «Sve nema ni repa ni glave,» kakor pravi avtor. Koga je treba poklicati na odgovor, komu moraš naložiti na ramena vsa ta strašna, črna dejstva? Sili, ki je izven človeka samega, bogu Marsu, bogu brezobzirnosti, krvoločnosti, nesramnosti in blazne strahopetnosti, bogu, ki se poslužuje lepodonečih fraz in vsakemu človeku najsvetejših bitnosti, da vrže že itak vrtoglave ljudi s tira in jih naščuje drugega zoper drugega. Hudič se zmeša z Bogom, kašarna z biblijo: «Čudna je ta melodija kasarne i biblije, koja može čoveka da baci nekud duboko i da probudi u njemu sablast mrtvu, koja gazi preko požara krvava i luda i zver je i nije čovek, a opet ako mu uzmete još i to zversku dubljinu, što je onda još ostalo u toj jadnoj kreaturi.»

(Str. 71.) Te jadne kreature se grizejo med seboj kakor stekli psi, izgubljaajo se v trenutkih v razneženost in sentimentalnost. Višji, sami pridavljani, davijo brezobzirno njim podrejene, ki se gazijo med seboj, neuki in pod vtisom kasarniške pedagogike, kot splasene ovce; vsi skupaj pa ne vedo, zakaj in čemu, in se otresajo strašne more na ta ali oni način in drve nekam v polblaznosti za življenjem in od življenja zopet proč. Bistvo vsega pa jim izginja izpred oči, saj nimajo niti volje, niti časa, niti razumevanja več za to bistvo. «Svi smo mi promašeni i svi smo promašili. Samliveni smo kao medju dva žronja. I mene ganjaju isto tako kao i tebe. To što ti zlatne porte nosiš i ostruge, a ja bakanče, to je smešna diferencijacija. Nas u stvari ganjaju!» (Str. 51.) Ni jim za ta «u stvari», vse se brezglavo meša, postaja glupo in nesmiselno, se potaplja, izginja in zopet bruha na dan bolešno razdraženo, grabeč v tmino in dalje za nečem slajšim in boljšim, dokler ne butne vse skupaj v breznačnost in obup. «Nema vremena! Nema ničega! Samo bol!» (Str. 56.) Ta strašna, tisočobrazna boleš in bolečina, ki si v neugnanosti grize prste, divja na vse strani, trga grudi, stiska pesti, zmerja, meče vse pod noge in gazi v prah, se zaliva s solzami, se krohoče in smeje, uprizarja zoprne komedije, filozofira in se v svojem akutnem štadiju zateka k samemu Gospodinu Bogu kot zadnjemu pribežališču, se končno preko resignacije poganja v samomor. Kdor že nima svojega Boga in svoje vere, si vse to nujno poišče, da ne telebne strmoglavo v propad obupa. Kakšen pa je pravzaprav ta Gospodin Bog, ki je poslednja opora v boju z bogom Marsom? «Oh, da! Ja sam vidio pred našim krčmama visiti Kristuša! Ono je bio pravi hrvatski Kristuš, i sva su mu trideset i tri rebra bila prelomljena, i sise prorupljene, i krvavio je na bezbroj rana! A ja nisam nikad verovao u njega! Onakov drveni Kristuš na blatnoj cesti kud se cedi gnojnica; kraj koga ne prolazi nijedna pijanica, a da ga ne bi proklela; onakav drveni bog, gol, bedan, kome fali leva noga, oh, bog sa soldačkom kapom, on, on — njemu da se pomolim, da mi pomogne —

Lieb Vaterland, magst ruhig sein!
Wir wollen alle Mütter sein —
Treu steht und fest die Wacht am Rhein.»

Mars triumfira, Bogu, ki leži pred njim razmesarjen v blatu, je celo nataknil vojaško kapo. Človek, bedna zver — stoji sam brez opore in sile, ne ve, kam bi se obrnil in vse mu postane glupo in brezmiselno in se zažene v polblaznost.

In vendar bi ne smelo biti tako, kakor je! Vsi hočejo iz sebe ven k boljšemu in lepšemu. Pa kako iz zagate? Sam vase naj poseže do zadnjega živca razbičani človek, z lastnimi silami naj se iztrga iz strašnih krempljev in domobran, med bednimi najbednejši, naj stisne v pest vso svojo strašno boleš, naj plane in naj udari, ker je najbolj upravičen: «Ustaj, ustaj domobran, vani sviće dan!» (Str. 117.)

Kje je ta «vani»? Krleža ni teoretik-revolucionar in vendar je od vrha do tal izrazil revolucionar, ki stoji sam s svojo razbičano bolešjo v prsih in mu je žal kljub podivjanosti vendarle dobrega in sentimentalnega človeka, ki pa nima sile, da bi udaril nazaj. «Zašto tuče čovek čoveka? Zašto ovi ne udaraju natrag? Oh, kad bi barem jedan jedini udario natrag!» (Str. 36.) Da, čisto nič drugega, kakor udariti nazaj, pa če se pri tem tudi sam razbiješ.

V vsem tem bolešno razdraženem kaosu pa se vije ženska in vlačuga, nezadržljiva Marsova ljubica, da do kraja dotolče, kar je od človeka še ostalo.

Krleža s surovo brezobzirnostjo meče iz sebe vse, kar in kakor je sprejel vase in kakor se je v njegovi razboleli notranjosti prekvasilo in izobličilo, govoreč popolnoma kasarniški in obče soldaški jezik, iz ogorčenosti in preziranja nad vsem ostudnim ne olepšava ničesar, temveč daje vsej sliki še groznejši obraz kakor pa je v resnici, kar izpričuje le njegovo silno ljubezen do neukega najbednejšega človeka iz spodnjih plasti, ki ne razume ničesar in si v tolažbo po svoje razlaga vse vojne pojave. Njegov slog je čisto samosvoj, ki pa nosi na sebi tudi Marsov obraz. Na estetično stran podajanja ne pazi, ker je v njem preveč produktivne, surove sile, ki se mora realizirati v isti neugnanosti, kakršna biva v njem. Krleža je danes kljub vsem ugovorom in nepriznanju od gotovih umetniških struj neoporečno največja pripovedna sila na našem jugu.

Milan Fabjančič.

Oskar Wilde: Lady Windermere, prevel R. Rehar, Maribor, Mariborska tiskarna. 1921.

Čim dalje sem čital, tem hujše mi je kipela jeza; našvrkal bi bil prevajalca za drzko brezstidnost, s katero skruni svetišče našega lepega jezika. Kdor se na svoje oči ne prepriča, kaka nasilstva počenja prevod z domačo govorico, ne bo verjel, da se najdejo v njem te-le sorte cvetke:

Nočete mi nesti mojo pahljačo? Nesel jo boste tako gracijozno — vi bi nesel sploh vse tako gracijozno; vi bi moral biti; vi ste ljubeznjiva (to opičeje spakovanje srečaš 80krat); zakaj jo niste pridržala? Ti si izgubil figuro v tvojem dobrem glasu (posesivni reflektiv je 35krat nápak rabljen); s škatljam (ni tiskovna napaka, ker ima še množinski orodnik: z moškimi); bi se ga smelo soditi; kaj takega se ne stori, dokler se še količkaj lepo izgleda (solange man... aussieht; to je menda višek in zasluži korobač); stvar je izpadla; dopade se mi; ne misli govorit.

Menda bo dovolj vzgledov. Če ta vonjavi šopek 30krat povečaš, si precej dokraja obral pašnik, koder pase prevajant svoje kozle.

Tudi stilistično je prevod tako mahedravo skrpucan, da imaš pri čitanju občutek, ko da se v sodu kotliš po bregu. Glede točnosti prevoda ne morem ničesar reči, ker nimam izvornika pri roki. Vem pa, da se glasi originalov naslov: *Lady Windermere's fan*, torej «Pahljača g. W.». Stvar sumljivo diši po nemškem.

Prevod je greh in surovost napram slovenščini; sabotaza je, ki ji ni in ji ne sme biti odpuščanja. Čankar je smatral naš jezik za največji umotvor našega rodu; tako mislijo vsi, ki ga z umevanjem ljubijo. Pa ti pride rovtar in ti onečedi sleherno gredo tvojega lepega vrta! Kako je mogla M. T. založiti to prevajalsko brozgo, mi je uganka, ki ji moji možgani ne morejo do živega.

Ubogi Wilde, da moraš v taki posodi romati po Slovenskem, ubogi Slovenec, da moraš iz take posode piti dobro Wilde-ovo vino! Sovrè.

M. Skrbinšek: Diletantski oder. (Nova Talija I.) Natisnila in založila Zvezna tiskarna.

Kolikor mi je znano, predstavlja Skrbinškova knjižica prvi zvezek prepotrebnih publikacij teoretsko-praktičnih razpravljanj o drami, igranju, režiji itd. Misel, oživotvoriti prepotrebno Talijo, je bila nad vse srečna. S tem je ustreglo založništvo vsem onim mnogoštevilnim odrom po Sloveniji, ki pošiljajo dan za dnem prošnje v Narodno gledališče za izposajo dramskih del. Zbirke Slovenske Talije, Gledaliških iger itd. so po večini razprodane, zato bodo vsi diletantski odri z veseljem segli po tej novi zbirki.

Avtor pove v uvodu namen, ki ga ima knjižica — in ta namen, dvigniti nivo diletantskih predstav v bližino umetnosti, bo z vsemi praktičnimi navodili,